

УДК 02:006

Галина Солоїденко,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: soloidenko@nbuv.gov.ua

тел.: +38(044)524-35-92

ORCID 0000-0002-1326-0034

*«Неможливо займатися вдосконаленням процесу,
доки він не стандартизований»*

Масааки Імаї

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТАНДАРТИЗАЦІЇ В БІБЛІОТЕЧНІЙ СПРАВІ

У статті подано інформацію про сучасний стан стандартизації у бібліотечній галузі. Йдеться про досвід роботи зі стандартизації в окремих країнах пострадянського простору, зокрема, Білорусі, Росії, країнах Балтії. Повідомляється про стан стандартизації в окремих установах НАН України, акцентується увага на роботі ТК 144 «Інформація і документація» та Підкомітету 4 «Бібліотечна діяльність». Наголошується на важливості гармонізації національних нормативних документів з відповідними міжнародними та європейськими стандартами.

Ключові слова: стандартизація бібліотечно-інформаційної діяльності, добровільне застосування національних стандартів, впровадження міжнародних стандартів.

Постановка проблеми. Значну роль у виробництві конкурентоспроможної якісної продукції, ощадливому використанні природних та матеріальних ресурсів відіграє стандартизація. Стандартизація – це діяльність по встановленню і впровадженню правил з метою упорядкування діяльності організації на користь та за участі всіх зацікавлених сторін. Метою будь якого стандарту, що розробляється і впроваджується в діяльність організації – це внесення ясності, окреслення необхідної моделі поведінки співробітників з користувачами різного рівня.

Актуальність дослідження. Дотримання стандартів упродовж багатьох років було важливою умовою розвитку й бібліотечної галузі України, впливало на якість наукових та дисертаційних досліджень, озброюючи бібліотечну науку сучасною нормативною базою. Постійний систематизований розвиток напрямів стандартизації був невід’ємною частиною програм наукових досліджень, вагомим аргументом у впровадженні нових технологій.

Нині у професійному середовищі бібліотекарів частенько доводиться чути запитання. Якщо стандарти не є обов’язковими, то чи варто нам їх дотримуватися, чи може взагалі забути про їхнє існування? [5]. Відповіддю на це є визначення вміщене в Українській бібліотечній енциклопедії: «Стандартизація в бібліотечній справі – діяльність, що полягає у встановленні і застосуванні єдиних норм, правил, положень і вимог до різних об’єктів бібліотечної справи з метою забезпечення взаємозамінності, технічної та інформаційної сумісності послуг бібліотек, уніфікації термінології, одиниць та форм обліку і звітності, єдиних вимірів ресурсів, продукції і послуг бібліотек, бібліотечного обслуговування».

Який стан справ зі стандартизацією бібліотечної діяльності та можливостями імплементації міжнародних стандартів сьогодні, хто є основним розробником бібліотечних стандартів і чому ця діяльність не знаходить підтримки у національних та державних бібліотеках України, які перспективи наукових досліджень у цьому напрямі – дати відповіді на ці питання є **метою даної статті**.

Аналіз останніх публікацій. За твердженням науковців НБУВ (О. М. Василенко, А. В. Венедиктової, Л. М. Дем’янюк, О. З. Клименко, Т. М. Коваль, Н. В. Стрішенець, О. Г. Яковенко) стандартизація основних бібліотечних процесів дає змогу керуватися єдиними правилами, технологіями і формами та оперувати гармонізованими порівняними одиницями обліку бібліотечної роботи. А імплементація нормативної бази призводить до підвищення ефективності бібліотечно-інформаційного обслуговування, застосування передових раціональних технологій, оптимізації якості роботи у цілому [8].

Фахівці наголошують, що міжнародні стандарти є джерелом найважливішої інформації, оскільки в них зібрано норми і правила, які базуються на останніх досягненнях галузі та передових технологіях, визнані методом консенсусу, оскільки в роботі над ними беруть участь багато фахівців з різних країн. Міжнародні

стандарти допомагають налагодити відносини між багатьма країнами з питань розвитку окремих напрямів діяльності та уникати додаткових витрат на проведення багаторазових досліджень. Стандарти сприяють створенню спільних словників, що дозволяє вченим легко порозумітися під час розроблення проектів та на міжнародних конференціях [4]. Розроблення стандартів має стати результатом роботи найкращих фахівців галузі та містити не тільки загальні знання та термінологію, а й інновації.

Обговорення дослідження. На початку 1990-х років в Україні виникла реальна необхідність створення національної системи стандартизації, гармонізованої з основними принципами міжнародних і національних систем розвинених зарубіжних країн. З ухваленням Закону України «Про стандартизацію» від 17.05.2001 № 2408-III розпочалась активна перебудова національної системи стандартизації. Нова редакція Закону України «Про стандартизацію» від 05 червня 2014 р. № 1315-VII заклала європейські основи розвитку галузі, спрямувала розвиток національної системи стандартизації у руслі міжнародних та європейських норм та правил.

На виконання зазначеного Закону прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163-р «Про визначення державного підприємства, яке виконує функції національного органу стандартизації», яким нині є Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»).

За даними ДП «УкрНДНЦ» Національний фонд нормативних документів на 01.01.2019 р. налічував 21758 документів, з них 6830 ДСТУ, гармонізованих з міжнародними стандартами. У 2018 р. було прийнято міжнародних та європейських стандартів: методом підтвердження 502 (гармонізовані з міжнародними) та 650 (гармонізовані з європейськими); методом перекладу 121 (гармонізовані з міжнародними) та 713 (гармонізовані з європейськими); методом передруку 16 (гармонізовані з міжнародними). (Загальні відомості про ДП «УкрНДНЦ»: <http://uas.org.ua/ua/zagalni-vidomosti-pro-dp-ukrndnts/>.)

Гармонізацію національної нормативної бази з метою усунення технічних бар'єрів та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції здійснюють Технічні Комітети стандартизації України, яких на сьогодні нараховується 187. ТК формуються з урахуванням принципу представництва всіх заінтересованих сторін,

членство у них є добровільним. ТК не мають статусу юридичної особи, організаційне забезпечення їхньої діяльності здійснюють секретаріати. Практика сьогодення, враховуючи європейську, свідчить, що функції секретаріатів більшості ТК зі стандартизації виконуються науковими установами, в яких сконцентровано кращий науковий та технічний персонал відповідних галузей.

У Національній академії наук України на базі 14-ти установ і організацій при підтримці Держстандарту України було створено 10 ТК зі стандартизації та 9 органів сертифікації. Головною організацією з питань стандартизації, метрології та сертифікації в НАН України є Технічний центр НАН України, який щорічно узагальнює інформацію про діяльність технічних комітетів, розглядає пропозиції з удосконалення робіт у цій сфері.

Постановою «Про співробітництво установ НАН України з Держстандартом України» від 14 липня 1999 р. № 239/1 було схвалено «Угоду про спільну діяльність між НАН України і Комітетом України з питань стандартизації, метрології та сертифікації» та підготовлено спільні пропозиції щодо конкретних методів та форм реалізації заходів, передбачених Угодою. У 2008 р. Президією НАН України затверджено типові положення «Про служби стандартизації в наукових установах і організаціях НАН України», яким було визначено основні завдання, функції та права служби стандартизації в наукових установах і організаціях Національної академії наук України.

Окремі установи НАН України відповідно до основних напрямів своєї діяльності беруть активну участь в організації і виконанні робіт із національної стандартизації. Зокрема, за результатами діяльності сімох ТК стандартизації України, організаційне забезпечення діяльності секретаріатів яких здійснювали установи НАН України, ДП «УкрНДНЦ» відповідно до Програми робіт з національної стандартизації на 2017 р. ухвалено та видано майже 200 національних нормативних документів. Також установи НАН України в ініціативному порядку виконували роботи з розробки стандартів організацій, які з часом та у встановленому порядку можуть набути статус національних стандартів. Так, на основі стандарту СОУ НАН України 72.1–008 (розробник Інститут проблем міцності ім. Г. М. Писаренка НАН України) ДП «УкрНДНЦ» наказом від 22.06.2015 р. № 61 прийнятий національний стандарт України – ДСТУ 7793:2015 «Матеріали металеві. Визначення рівня розсіяних пошкоджень методом LM–твердості» [6, с. 386].

Відчутний внесок у формування національної системи стандартів вносить Технічний комітет № 20 «Інформаційні технології», базовою організацією якого є Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій і систем НАН України та Міністерства освіти і науки України. Як зазначають члени ТК 20, діюча національна система стандартів постійно розвивається і в даний час налічує понад 3 тис. пріоритетних стандартів інформаційних технологій, що безумовно сприяє прискореному розвитку в Україні інноваційних процесів у частині використання інформаційних технологій.

Проте, за визначенням ДП «УкрНДНЦ», робота багатьох ТК призупинена, оскільки вони не належать до пріоритетів, за якими здійснювалося фінансування робіт зі стандартизації у 2018 р., а 17 ТК є неактивними, тобто непрацюючими упродовж кількох років. Основні функції з розроблення, розгляду, погодження і супроводження національних стандартів у сфері бібліотечно-інформаційної діяльності виконує Технічний комітет 144 «Інформація і документація», що діє на базі Українського інституту науково-технічної і економічної інформації. До складу ТК 144 входять 16 колективних і 5 індивідуальних членів, у т. ч.: Технічний центр НАН України, Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, ТОВ «Науковий інститут системних досліджень», ТОВ «Інститут програмних систем» НАН України, Інститут української мови НАН України, Український мовно-інформаційний фонд НАН України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні, Інститут проблем математичних машин і систем НАН України, Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та МОН України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

У структурі ТК 144 з метою виконання робіт за визначеними об'єктами стандартизації, закріпленими за ТК із відповідним розподілом меж компетенцій, функціонують чотири підкомітети (ПК): ПК 1 «Інформаційна діяльність, обмін інформацією у галузі культурної спадщини, документації та видавничої справи»; ПК 2 «Інформаційні технології у створенні та організації документації»; ПК 3 «Архівна справа»; ПК 4 «Бібліотечна діяльність».

Підкомітет 4 «Бібліотечна діяльність» було організовано відповідно до наказу ДП «УкрНДНЦ» № 407 від 06.12.2016 р. на базі НБУВ. За ці роки ПК 4 було підготовлено регламентуючу до-

кументацію, визначено основні напрями діяльності, подано відгуки на окремі проекти стандартів, розроблені іншими організаціями, проведено низку заходів, спрямованих на обговорення проблем стандартизації галузі.

Зокрема, 4 жовтня 2017 р. у рамках міжнародної конференції НБУВ «Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек» відбувся семінар «Міжнародні стандарти діяльності наукових бібліотек», в ході якого було всебічно проаналізовано стан справ у цьому важливому напрямі діяльності. За результатами роботи семінару були прийняті рекомендації, серед яких наголошувалося на необхідності постійного обговорення питань стандартизації членами ПК 4 «Бібліотечна діяльність» та національними бібліотеками України.

15 лютого 2019 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбувся черговий семінар «Стандартизація бібліотечної діяльності», організований в рамках підвищення кваліфікації працівників технічних бібліотек та бібліотек наукових установ НАН України. В роботі семінару взяло участь понад 40 фахівців бібліотечної галузі, в тому числі представники національних та державних бібліотек України, Книжкової палати України ім. Івана Федорова. Програмою заходу до обговорення було запропоновано низку питань, пов'язаних із розробленням та оновленням стандартів із бібліотечної справи.

З метою впровадження міжнародних стандартів ISO, прийнятих за наказом ДП «УкрНДНЦ» № 244 методом підтвердження ПК 4 «Бібліотечна діяльність» звернувся з запрошенням до представників наукових бібліотек брати участь у вирішенні завдань зі стандартизації та долучитися до їх перекладу. Упродовж 2016 р. були сформовані робочі групи з перекладу цих стандартів, до складу яких увійшли провідні бібліотечні працівники з різних наукових бібліотек України. На сьогодні завершена робота з перекладу стандартів та розпочався етап їх обговорення та редагування.

Стосовно перекладів міжнародних та європейських стандартів, у тому числі й тих, які вже прийнято методом підтвердження, то замовниками цих робіт, насамперед, мають бути фахівці галузі, зацікавлені у стандартах і спроможні брати участь у їх розробленні та технічних перекладах у складі відповідного ТК. Передова міжнародна практика на національному рівні запроваджується, шляхом прийняття міжнародних стандартів

як ідентичних національних, що передбачає однозначність уживаних у національних перекладах термінів-відповідників, однак це ми не завжди спостерігаємо в українських ДСТУ ISO. Як зазначає Н. В. Стрішенець, навіть побіжний аналіз багатьох національних стандартів свідчить, що значного доопрацювання, уточнення потребують українські еквіваленти термінів, які повинні бути вивірені з чітко визначеним місцем у терміносистемі, з грамотно підібраними, на основі глибокого знання фаху, іншомовними відповідниками [11].

Зрозуміло, що проблеми з перекладом стандартів, переважно фінансові. Окрім того, заважає рухатися далі елементарна необізнаність бібліотекарів зі світовою практикою стандартизації, їх неготовність до роботи з міжнародними стандартами. Тому участь фахівців технічних комітетів у роботі міжнародних організацій зі стандартизації є не тільки бажаною а й обов'язковою, адже це вихід на новий більш сучасний рівень організації цієї діяльності.

Як зазначають науковці, одним із негативних моментів є той факт, що тільки 41 ТК України працює в 132 структурних підрозділах ISO/TC/SC у статусі активного члена, та лише 10 ТК – у статусі активного члена у 30 структурних підрозділах ІЕС. Одночасно з цим немає жодного технічного комітету ІЕС, керівниками якого були б українські представники, а чисельність експертів від України, які беруть участь у роботі над проектами міжнародних стандартів, мізерно мала порівняно з провідними європейськими країнами. Про участь фахівців бібліотечної галузі у роботі Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) можна лише сподіватися у далекому майбутньому.

Важливим на сучасному етапі є й вивчення досвіду національних бібліотек близького та далекого зарубіжжя у сфері стандартизації, що дасть можливість запровадити його у розвиток національної стандартизації. Зокрема, діяльність у сфері стандартизації національних бібліотек країн Балтії свідчить про європейський рівень організації роботи. Починаючи з 1993 р., вони пройшли довгий шлях з напрацювання національних стандартів, гармонізованих з європейськими. До прикладу, в Литві технічний комітет LST ТК 47 «Бібліотекознавство», який забезпечував розроблення національних стандартів, було створено ще в 1993 р. на базі Національної бібліотеки ім. Мартінаса Мажвідаса [2]. А в 2002 р. Технічний комітет «Бібліотекознавство» був затверджений у статусі оглядача

всіх чотирьох підкомітетів ТК 46 «Інформація і документація» Міжнародної організації зі стандартизації.

У Республіці Беларусь за період 2013–2016 рр. нормативно-правова база бібліотечної сфери активно мінялась, зокрема, були прийняті понад 20 стандартів Білорусі (групова позначка СТБ), у т. ч. нова редакція СТБ 7.20–2000 Библиотечная статистика. Основные положения; СТБ 7.38–2017 Электронные издания. Основные виды и выходные сведения; СТБ 7.4–2017 СИБИД Издания. Выходные сведения. Общие требования и правила оформления; СТБ 2372–2014 СИБИД. Статьи в журналах и сборниках. Издательское оформление та ін. Крім національних стандартів Білорусі крупні бібліотеки розробляють стандарти установ, зокрема, Гродненський державний аграрний університет впровадив СТУ 3.4–2017 Стандарт Университета «Информационно-библиотечное обеспечение».

Традиційно активна робота з розроблення та впровадження стандартів ведеться і в Росії. Статус національного стандарту Російської Федерації позначається буквеним індексом (ГОСТ Р) з додаванням цифр 7.0, яка визначає код національної системи СИБИД. Починаючи з 1990-х років, впроваджено понад 40 національних стандартів, в тому числі введено вперше – 15. Серед них видані у 2018 р. такі: ГОСТ Р 7.0.87–2018 СИБИД. Книжные памятники. Общие требования; ГОСТ Р 7.0.98–2018 СИБИД. Международный стандартный идентификатор для библиотек и родственных организаций (ISIL); ГОСТ Р 7.0.99–2018 СИБИД. Реферат и аннотация. Общие требования; ГОСТ Р 7.0.102–2018 СИБИД. Профиль комплектования фондов научных библиотек. Структура. Индикаторы комплектования .

Нині до Підкомітету 2 «Библиотечное дело», організованого на базі Російської державної бібліотеки, входить 11 колективних членів у т. ч., Російська національна бібліотека, Всеросійський інститут наукової і технічної інформації РАН, Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії, Російська книжкова палата, Бібліотека з природничих наук РАН, Науково-технічний центр «Інформрегістр», Російська державна бібліотека мистецтв, Державна публічна науково-технічна бібліотека Сибірського відділення РАН, Некомерційне партнерство «Гільдія книжників», Некомерційна корпоративна організація «Асоціація наукових редакторів та видавців». Таке широке представництво наукових установ та організацій сприяло тому, що на 01.01.2017 р. в Росії діяло 93 стандарти міждержавного

і національного рівня та російськомовних перекладів стандартів Міждержавної організації зі стандартизації ГОСТ ISO. Крім того, у лютому 2016 р. при Фундаментальній бібліотеці Інституту наукової інформації гуманітарних наук РАН створено Експертну раду зі стандартизації для академічних і вишівських бібліотек у складі 16 представників (Голова Ради – директор Фундаментальної бібліотеки ІНІГН РАН Л. М. Тихонова). Основними завданнями Ради визначено розгляд проектів стандартів, які розробляються, перегляд чинних міждержавних і національних стандартів, участь російських представників у роботі Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) [9].

Традиційно з певними проміжками часу виходить у Росії інформаційно-довідковий посібник «Стандартизація в бібліотечній діяльності» [10]. Видання містить документи і довідкову інформацію про нормативно-правове регулювання бібліотечної діяльності на основі системи національної стандартизації. До нової редакції посібника увійшли всі національні стандарти в галузі бібліотечної справи, затверджені з 2013 по 2016 р., термінологічні міждержавні стандарти і стандарти по збереженню бібліотечного фонду. Мабуть і не випадково у 2018 р. у Росії на конкурсі «Краща бібліотечна книга – 2018» переможцем у номінації «На допомогу професіоналу» стало видання «Стандартизація в бібліотечній діяльності».

Сьогодні, поряд із міжнародними, державними та іншими офіційними органами, які розробляють та впроваджують стандарти, дедалі більшу роль у сфері стандартизації починають відігравати громадські комітети, які об'єднують найкомпетентніших фахівців заінтересованих наукових інститутів, організацій, навчальних та інших закладів. Подібні об'єднання (як в Україні, так і за кордоном) виконують всю підготовчу і фактичну роботу з розроблення стандартів. Цей тезис підтверджує і серія публікацій Н. Стрішенець під назвою «Щорічні конференції Європейської групи RDA» [12–14].

Розроблення міжнародного стандарту є досить трудомісткою роботою, яка вимагає опрацювання значного обсягу інформації із залученням великої кількості фахівців, скрупульозного аналізування та опрацювання всіх отриманих зауважень від експертів багатьох країн, проте вона дає можливість враховувати в міжнародному стандарті всі інновації та забезпечити дотримання необхідних сучасних вимог. До прикладу, в ДПНТБ СВ РАН з 1986 р. займаються

проблемами автоматизації міжбібліотечного абонементу, з 2005 р. ведеться розробка автоматизованої системи МБА і ДД на основі АРМ МБА системи ІРБІС. Фахівці бібліотеки проаналізували історію розвитку міжнародних стандартів на формати електронних повідомлень при обслуговуванні за МБА і ДД. У 2015 р. розпочато роботи над вивченням нового стандарту ISO 18626:2014 Information and Documentation – Interlibrary Loan Transactions. За результатами дослідження сформовані можливі рішення та наголошується, що коди довідників стандарту ISO 18626:2014 є необхідними й обов'язковими в автоматизованій системі [1].

Як наголошують фахівці НАН України: «Сьогодні стандартизація набуває ще більшого значення, оскільки вона сприяє інноваціям та є частиною науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт» [4]. Саме дослідження академічних інститутів створюють необхідну наукову базу для розвитку стандартизації та споріднених видів діяльності, а стандартизація своєю чергою впливає на розвиток наукових досліджень, озброюючи академічну науку сучасною нормативною базою. Й не випадково, що за останнє десятиліття наукові теми, пов'язані зі стандартизацією, розробляються фахівцями багатьох галузей. Зокрема, Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства у 2015 р. була завершена науково-дослідна робота «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку системи стандартизації у сфері архівної справи та діловодства. Галузева програма стандартизації» [7].

Практичне значення. З огляду на важливість цієї сфери діяльності Інститут бібліотекознавства НБУВ взяв до розроблення та виконання у 2017–2019 рр. наукову тему «Розвиток нормативно-методичної бази діяльності наукових бібліотек відповідно до міжнародних стандартів», у рамках якої передбачено виконання комплексу взаємопов'язаних завдань за такими напрямками: концептуальні засади розвитку нормативно-методичної бази бібліотечно-інформаційної діяльності; науково-методичне забезпечення впровадження міжнародних стандартів у діяльність наукових бібліотек; оптимізація нормативно-правової бази бібліотечно-інформаційної діяльності відповідно до європейських та міжнародних стандартів із проблем інтелектуальної власності. За результатами дослідження планується підготовка низки видань, у т. ч. тематичних збірників із коментарями та додатками, інформаційно-довідкових видань, методичних рекомендацій,

збірника наукових статей. Проте, як зазначає керівник наукової теми О. Василенко, гармонізація міжнародних стандартів відбувається надто повільними темпами, а морально застарілі стандарти є гальмом, що суттєво впливає на розвиток галузі [3].

Висновки. Для забезпечення активнішого та прозорішого процесу розроблення стандартів в Україні необхідно створити нові процедури, спираючись на досвід передових країн, надати можливість легкого доступу до проектів національних та міжнародних стандартів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, що допомогло б вивчати, аналізувати та враховувати думки і пропозиції всіх зацікавлених сторін, дозволило всім бажаючим брати участь у формуванні національних стандартів.

Однак, розроблення нових стандартів – це лише частина складного, багатогранного процесу, пов'язаного з упровадженням стандартів. З метою постійного оновлення стандартів, встановлення того, чи не підлягають вони перегляду, або скасуванню, відповідно до правил ISO, чинні стандарти мають розглядатися кожні п'ять років.

Інтегрування України в єдиний інформаційний простір ставить за вимогу необхідність розроблення та впровадження механізмів міжгалузевої координації, поліпшення планування робіт зі стандартизації; забезпечення відповідності нормативних документів вимогам міжнародної стандартизації та виконання положень цих документів усіма суб'єктами стандартизації. Працівники бібліотечної галузі мають усвідомлювати, що без застосування стандартів неможливо реалізовувати глобальні проекти, які здійснюються спільно багатьма країнами. Своєю чергою стандарти дають змогу провідним бібліотекам України стати рівноправною частиною глобального світового інформаційного простору.

Курс України на євроінтеграцію, яка передбачає у т. ч. і орієнтацію на європейські і міжнародні стандарти, прописаний в низці документів, зокрема, в Угоді про асоціацію України з ЄС та «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», в тексті якої зазначено, що «стандартизація є основою цифровізації, одним з головних чинників її успішної реалізації». Згармонізовані з міжнародними та європейськими національні стандарти – лише початок копіткої й важливої роботи щодо реалізації державної політики у сфері міжнародного співробітництва й гармонізації національної системи стандартизації з міжнародною та європейською.

Список бібліографічних посилань

1. Баженов С. Р., Красильникова И. Ю., Паршиков Р. М. Международные стандарты, регламентирующие форматы электронных сообщений при обслуживании по межбиблиотечному абонементу: история и современное состояние. *Науч. и техн. б-ки*. 2017. № 2. С. 31–37.
2. Блюджювене Н., Буцкене Л. Стандартизаційна інтеграція в області інформації та документації в Литві. *Бібліотеки національних академій наук: проблеми функціонування, тенденції розвитку*. Київ, 2011. Вип. 9. С. 187–197.
3. Василенко О. Імплементція міжнародних стандартів у діяльність бібліотек України: основні напрями та завдання. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2017. Вип. 48. С. 13–31.
4. Гриньов Б., Даниленко Ю., Жихарева О., Любинський В. Стандартизація як інструмент забезпечення інноваційної діяльності. *Стандартизація: методологія та практика*. 2013. № 3. С. 13–16.
5. Грищенко Т. Б., Нікітенко О. М. Бібліотечні стандарти: окремі проблеми сприйняття. *Модель бібліотеки XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15 черв. – 15 лип. 2018 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, наук. б-ка. Харків, 2018. URL: <http://conf.nlu.edu.ua/libmodel/schedConf/presentations> (дата звернення 29.08.2019).
6. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2018 році / НАН України. Київ : Академперіодика, 2018. 596 с.
7. Звіт про науково-дослідну роботу «Визначення та наукове обґрунтування напрямів розвитку системи стандартизації у сфері архівної справи та діловодства. Галузева програма стандартизації» : Калінічева Г. І. (керівник НДР), Романовський Р. В. Київ : УНДІАСД, 2015. 81 с.
8. Коваль Т. М., Туровська Л. О. Сучасні тенденції імплементації міжнародних стандартів у діяльність наукових бібліотек. *Бібліотека. Наука. Комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху* : матеріали Міжнар. наук. конф. (8–10 жовтня 2019 р.) : у 2 т. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада директорів наук. б-к та ін форм. центрів акад. наук – членів МААН. Київ, 2019. С. 68–73.
9. Солоїденко Г. І. Стандартизація у бібліотечній галузі : підсумки 26-річної діяльності. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2017. Вип. 48. С. 32–44.
10. Стандартизація в бібліотечній діяльності : інформаційно-справочне посібник / Сост. Е. И. Козлова. Москва : Пашков дом, 2018. 563 с.
11. Стрішенець Н. Сучасні вітчизняні бібліотечно-інформаційні стандарти: термінологічний аналіз. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 3. С. 28–40.
12. Стрішенець Н. EURIG2016: щорічний семінар Європейської групи RDA. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 4. С. 45–52.

13. Стрішенець Н. EURIG2017: щорічна конференція та семінар Європейської групи RDA. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 5. С. 53–60.

14. Стрішенець Н. EURIG2018: щорічна конференція Європейської групи RDA. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 5. С. 35–36.

References

1. Bazhenov, C. R., Krasilnikova, I. Iu., & Parshykov, R. M. (2017). *Mezhdunarodnye standarty, rehlamentiruiushchie formaty elektronnykh soobshchenii pri obsluzhyvanii po mezhbibliotechnomu abonementu: istoriia i sovremennoe sostoianie* [International standards governing electronic message formats for servicing through interlibrary loan: history and current status]. *Nauch. y tekhn. b-ky*. 2, 31-37. [In Russian].

2. Bliudzhiuvene, N., & Butckene, L. (2011). *Standartizatsionnaia intehratsiia v oblasti informatcii i dokumentatsii v Litve* [Standardization integration in the field of information and documentation in Lithuania]. *Byblyoteky natsyonalnykh akademii nauk: problemy funktsionirovaniia, tendentsyy razvitiia – Libraries of National Academies of Sciences: problems of functioning, tendencies of development: a scientific and practical collection*, 9, 187-197. Kyiv, Ukraine. [In Russian].

3. Vasylenko, O. (2017). *Implementatsiia mizhnarodnykh standartiv u diialnist bibliotek Ukrainy: osnovni napriamy ta zavdannia* [Implementation of international standards in the activity of libraries of Ukraine: main directions and tasks]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskogo – Scientific works of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 48, 13-31. [In Ukrainian].

4. Hrynov, B., Danylenko, Yu., Zhykharieva, O., & Liubynskiy, V. (2013). *Standartyzatsiia yak instrument zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti* [Standardization as a tool for providing innovation]. *Standartyzatsiia: metodolohiia ta praktyka*, 3, 13-16. [In Ukrainian].

5. Hryshchenko, T. B., & Nikitenko, O. M. (2018, 15 June – 15 July). *Bibliotekni standarty: okremi problemy spryniatia* [Library standards: separate problems of perception]. In *Library standards: separate problems of perception. Model library of the 21st century. Proceedings of the International Scientific Conference*, Natsionalnyi yurydychnyi universytet im. Yaroslava Mudroho, naukova biblioteka. Kharkiv, Ukraine. Retrieved August, 29, 2019 from <http://conf.nlu.edu.ua/libmodel/schedConf/presentations>. [In Ukrainian].

6. *Zvit pro diialnist Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy u 2018 rotsi* [Activity Report of the National Academy of Sciences of Ukraine in 2018]. Kyiv, Ukrain: Akadempriodyka. [In Ukrainian].

7. Kalinicheva, H. I. (Head of the Scientific Research Work). (2015). *Zvit pro naukovo-doslidnu robotu «Vyznachennia ta naukove obgruntuvannia napriamiv rozvytku systemy standartyzatsii u sferi arkhivnoi spravy ta dilovodstva»*.

Haluzeva prohrama standartyzatsii [Report on research work «Definition and scientific substantiation of directions of development of standardization system in the field of archival affairs and record keeping». Industry standardization program]. Kyiv, Ukraine: UNDIASD. [In Ukrainian].

8. Koval, T. M., & Turovska, L. O. (2019, Oktober). Suchasni tendentsii implementatsii mizhnarodnykh standartiv u diialnist naukovykh bibliotek [Current trends in the implementation of international standards in the activities of scientific libraries]. In *Library. Science. Communication: Current trends in the digital age. Proceedings of the International Scientific Conference* (Ch. 1, pp. 68-73), V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

9. Soloidenko, H. I. (2017). Standartyzatsiia u bibliotechnii haluzi: pidsumky 26-rychnoi diialnosti [Standardization in the library industry: results of 26 years of activity]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskogo – Scientific works of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 48, 32-44. [In Ukrainian].

10. Kozlova, E. I. (Comp.). (2018). Standartizatsiia v bibliotechnoi diiatelnosti: informatsyonno-spravochnoe posobie [Standardization in library activities: a reference manual]. Moscow, Russia: Pashkov dom. [In Russian].

11. Strishenets, N. (2018). Suchasni vitchyzniani bibliotechno-informatsiini standarty: terminolohichniy analiz [Modern national library and information standards: terminological analysis]. *Bibliotechnyi Visnyk – Library Bulletin*, 3, 28-40. [In Ukrainian].

12. Strishenets, N. (2016). EURIG2016: shchorichniy seminar Yevropeiskoi hrupy RDA [EURIG2016: European Group Annual Conference RDA]. *Bibliotechnyi Visnyk – Library Bulletin*, 4, 45-52. [In Ukrainian].

13. Strishenets, N. (2017). EURIG2017: shchorichna konferentsiia ta seminar Yevropeiskoi hrupy RDA [EURIG2017: European Group Annual Conference and Seminar RDA]. *Bibliotechnyi Visnyk – Library Bulletin*, 5, 53-60. [In Ukrainian].

14. Strishenets, N. (2018). EURIG2018: shchorichna konferentsiia Yevropeiskoi hrupy RDA [EURIG2018: European Group Annual Conference RDA]. *Bibliotechnyi Visnyk – Library Bulletin*, 5, 35-36. [In Ukrainian].
].

Halyna Soloidenko,

PhD(History), Senior Researcher Associate, Leading Researcher Associate,
V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine
3, Holosiivskyi ave., Kyiv, 03039, Ukraine
e-mail: soloidenko@nbuv.gov.ua
tel.: +38(044)524-35-92
ORCID 0000-0002-1326-0034

Status and tendencies of development of standardization in the library case

The article provides information about the current state of standardization in the library industry. We are talking about experience of standardization work in some countries of the post-Soviet space, in particular, Belarus, Russia and the Baltic countries. It is a state of standardization in some institutions of NAS of Ukraine, the attention is focused on the work of TC 144 «Information and documentation» and Subcommittee 4 «Library activities». Emphasizes the importance of harmonizing national regulations with relevant international and European standards

Keywords: standardization of library and information activities, voluntary application of national standards, implementation of international standards.